

Danske perspektiver, del 2: EBA's 2023 IFRS 9 Monitoring Report

I anden del af Emborg Sidelmanns artikelserie om den nyeste EBA IFRS 9-statusrapport, ser vi nærmere på tilsynsmyndighedens observationer og anbefalinger i forhold til bankernes stadieinddeling og vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko.

af Jarl Sidelmann og Linus Emborg, 26. februar 2024

Blandt de væsentligste aspekter af IFRS 9, er kravet om inddeling af aktiver i stadier, baseret på udvikling i kreditrisiko. Den vigtigste komponent i denne proces, er vurderingen af hvorvidt en *betydelig stigning i kreditrisiko* (*Significant Increase in Credit Risk, SICR*) har fundet sted, og som konsekvens heraf hvorvidt det forventede kredittab skal opgøres over en tidshorisont på 12 måneder eller aktivets forventede restløbetid. Konkret opererer forordningen med tre stadier:

I november 2023 offentliggjorde Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) **sin anden statusrapport** om implementeringen af IFRS 9 i EU regi.¹ I **første del af denne artikelserie** satte Emborg Sidelmann fokus på rapportens observationer og anbefalinger ift. bankernes PD-modellering. I denne del kigger vi nærmere på bankernes proces og kriterier for stadieinddeling.

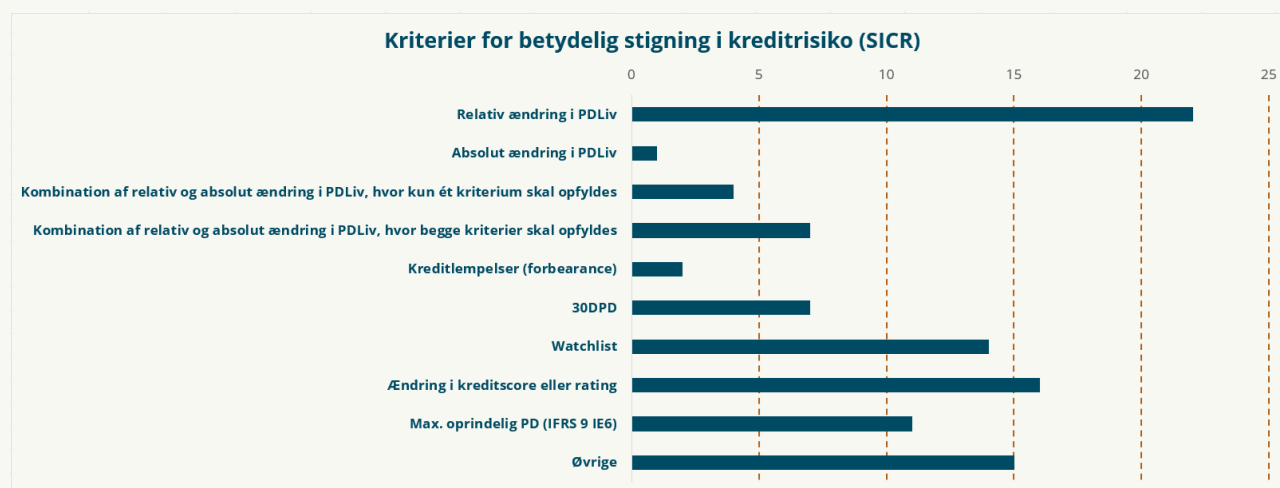
Dette har særlig relevans for danske banker, idet PD-tærskelværdier til vurderingen af udvikling i kreditrisiko eksplicit er fastsat i den danske Regnskabsbekendtgørelse. Unikt for Danmark gælder ydermere den finere inddeling i hhv. stadie 2 og stadie 2 *svag* lån, hvor

¹ Rapporten tager udgangspunkt i en benchmark-analyse af HDP'er (*High Default Portfolios*) blandt 37 banker, herunder repræsentanter fra Sverige og Finland. HDP dækker primært retailudlån, med og uden sikkerhed. Størstedelen af bankerne i analysen anvendte IRB-metode. Kun én bank anvendte standardmetode til opgørelsen af kreditrisiko under søjle 1.

nedskrivninger for sidstnævnte opgøres efter stadie 3-principper. EBA-rapportens observationer kan således indikere, hvorvidt de danske tilsynsregler og danske bankers tilgang til stadieinddeling er lempelig eller konservativ set i et europæisk perspektiv.

Stadieinddeling

EBA-rapporten indeholder en oversigt over de af bankerne anvendte kriterier til vurdering af *betydelig stigning i kreditrisiko* og placering af lån i stadie 2, illustreret herunder i Figur 1.

Figur 1: Anvendte SICR-kriterier blandt banker i EBA-analysen.²

Rapporten hæfter sig her ved en fortsat anvendelse af *absolut ændring*³ i PD som stadieinddelingskriterium, enten isoleret eller i kombination med *relative* ændringer i PD.

Tilsynsmyndigheden vurderer, at dette "ikke i overensstemmelse med kravene i IFRS 9".⁴

- Vi bemærker, at brugen af absolut ændring i kreditrisiko tidligere er **blevet overvejet og afvist** af International Accounting Standard Board (IASB). Også i **EBA-rapporten fra 2021** fremhæves det, at placering i stadie 2 baseret på en kombination af relativ og absolut ændring i PD skærper kravene til overvågning fra et tilsynsmæssigt perspektiv.⁵
- IFRS 9 skelner ikke eksplicit mellem brug af 12-måneders eller livstidsparametre til vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko. Forordningen specificerer dog, at tærskelværdier baseret på 12-måneders PD *kan* anvendes "medmindre omstændigheder indikerer, at livstidsbetragtninger er nødvendige".⁶ Vi bemærker i den

² Oversigten afspejler her EBA IFRS 9 2023-rapportens figur 2, s. 22.

³ Med "absolut ændring" i PD menes her differensen $\Delta LTPD_{abs} = LTPD_{nu} - LTPD_0$ mellem fremskrevet livstids-PD på balancedagen ($LTPD_{nu}$) og fremskrevet livstids-PD fra første indregningstidspunkt ($LTPD_0$). Med "relativ ændring" menes den procentuelle udvikling $\Delta LTPD_{rel} = \frac{\Delta LTPD_{nu}}{\Delta LTPD_0} - 1$.

⁴ EBA, IFRS 9 2023 Monitoring Report, s. 21.

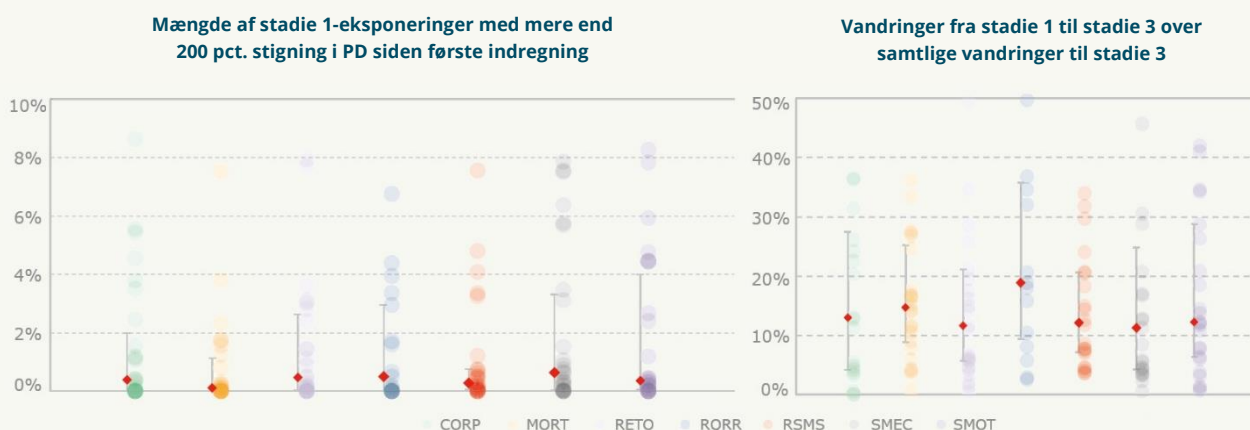
⁵ EBA, IFRS 9 2021 Monitoring Report, s. 32-33. IASB, Assessing when to recognise lifetime expected credit losses (2013), s. 10-11. Se også IFRS 9-forordningens §B5.5.9 og §B5.5.11, hvor sidstnævnte fremhæver, at "ændring i kreditrisiko [ikke kan] vurderes ved blot af sammenligne ændringen i den absolutte sandsynlighed for mislighold over tid".

⁶ IFRS 9-forordningens §B5.5.13-§B5.5.14.

forbindelse en vurdering fra IASB, der fastholder, at banker "ideelt" bør anvende livstids-PD til vurdering af udvikling i kreditrisiko.⁷

- Det er i den forbindelse interessant, at IRB PD-tærskelværdier til vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko eksplicit er defineret i den danske **Regnskabsbekendtgørelses bilag 10**. Her er kriterierne for stadie 2-inddeling netop baseret på en *kombination* af relativ ændring i livstids-PD og absolut ændring i 12-måneders PD, hvorfor det danske tilsynskrav efter vores vurdering må betegnes som normafvigende.⁸

Især rapportens analyse af omfanget af eksponeringer, der fortsat er placeret i stadie 1 efter en stigning i PD-niveau på 200 pct. eller mere, er set fra et dansk perspektiv interessant.

Figur 2: Mængde af lån, der fortsat er placeret i stadie 1 efter 200 pct.-stigning i PD blandt banker i EBA-analysen (*venstre*). Forholdet mellem vandringer fra stadie 1 direkte til stadie 3 over samtlige stadie 3-vandringer for banker i EBA-analysen (*højre*).⁹

Flere banker i rapporten angiver således, at mere end 3 pct. af deres samlede eksponeringer falder indenfor denne kategori, og der er tilsvarende eksempler i analysen, hvor omfanget overstiger 6 pct. eller endda over 8 pct. (se Figur 2). EBA konkluderer, at sådanne niveauer indikerer uhensigtsmæssige indikatorer og tærskelværdier til vurdering af udvikling i kreditrisiko.¹⁰ Analysen viser ydermere en stor spredning blandt bankerne i mængden af udlån, der vandrer fra stadie 1 direkte til stadie 3, med middelværdier på 10-20 pct. på tværs af udlånssegmenter.

⁷ IASB, *Assessing when to recognise lifetime expected credit losses* (2013), s. 27.

⁸ Finanstilsynet, BEK nr. 1043 af 05/09/2017, bilag 10, *Vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko*. Tærskelværdier fremgår af punkt 8.

⁹ Oversigten afspejler her EBA IFRS 9 2023-rapportens figur 4 og figur 5, hhv. s. 23 og 24. Segmentet CORP dækker erhvervslån, MORT realkredit, RQRR revolverende kreditfaciliteter, RSMS retail-lån med sikkerhed, SMEC små- og mellemstore erhverv, og SMOT øvrige SMVer.

¹⁰ EBA hæfter sig desuden ved en udbredt brug af 'kvartiltilgang' i bankernes fastsættelse af tærskelværdier for placering i stadie 2. Denne metode har tidligere givet anledning til tilsynsbetænkninger, da den potentielt kan medføre uhensigtsmæssigt forhøjede tærskelværdier. Med 'kvartiltilgang' forstås en metode, hvor tærskelværdier er fastsat ud fra kvartiler af de historisk observerede PD-udviklinger på bankens udlån før default indtræffer. EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, figur 4, s. 10-11, 19 og 24-26.

- Vi bemærker, at de lovbestemte PD-tærskelværdier i Regnskabsbekendtgørelsen er væsentligt mere konservative end 200 pct.-referenceværdien i EBA-rapporten.¹¹ Unikt for Danmark gælder ydermere den finere inddeling i hhv. stadie 2 og stadie 2 *svag*, hvor sidstnævnte udgøres af kunder med "betydelige svaghedstegn", hvor det forventede kredittab bør opgøres efter stadie 3-principper.¹² De fastsatte kriterier for danske bankers stadie 2-inddeling fremstår efter vores vurdering konservative, set i et europæisk perspektiv.
- Vi bemærker, at det regnskabsmæssige formål med stadie 2 adskiller sig fra stadie 3. Hvor sidstnævnte består af kreditforringede lån, udgøres stadie 2 af lån med forhøjet risikoprofil. Skønt der ideelt set bør observeres betydelig stigning i kreditrisiko *før* kreditforringelse, vil lån i stadie 2 ikke nødvendigvis blive kreditforringede i fremtiden, men kan vandre tilbage til stadie 1. Vi anbefaler i den forbindelse, at banker som led i deres modeludvikling- og validering analyserer omfanget af vandringer fra stadie 1 direkte til stadie 3, med henblik på at vurdere, hvorvidt de anvendte tærskelværdier og kvalitative indikatorer for udvikling i kreditrisiko er retvisende.

EBA har observeret en udbredt praksis, hvor vurdering af stigning i kreditrisiko primært sker på baggrund af debtorspecifikke fremfor lånetypespecifikke kriterier, hvad tilsynsmyndigheden finder i strid med IFRS 9. I rapporten udtrykker EBA generel forventning om, at banker anvender porteføljebaserede tilgange ("collective assessments") i deres stadieinddeling, såfremt information på debitorniveau ikke er tilstrækkelig til at vurdere udvikling i kreditrisiko.¹³

- Vi bemærker, at Regnskabsbekendtgørelsens bilag 10 specificerer, at kreditrisikoen af et aktiv skal vurderes på baggrund af metoder og information, som er relevante for det pågældende finansielle aktiv og kunden. Bekendtgørelsen understreger dog, at kreditrisikoen i udgangspunktet vil være "steget betydeligt, inden betalingsrestance eller andre debtorspecifikke kredithændelser er konstateret" (punkt 7), samt at banker i tilfælde, hvor der ikke findes tilstrækkelig information til rettidigt at konstatere stigning i kreditrisiko, kan "være påkrævet at foretage en supplerende vurdering af udviklingen i kreditrisiko baseret på information, som kan indikere ændringer i

¹¹ Minimumstærskelværdierne for IRB-banker er jf. bilag 10, punkt 8 sat til: a) En stigning i PD for den forventede restløbetid for det finansielle aktiv på 100 pct. og en stigning i 12-måneders PD på 0,5 procentpoint, når 12-måneders PD ved første indregning var under 1,0 pct. b) En stigning i PD for den forventede restløbetid for det finansielle aktiv på 100 pct. eller en stigning i 12-måneders PD på 2,0 procentpoint, når 12-måneders PD ved første indregning var 1,0 pct. eller derover.

¹² Herunder supplerende stikprøvevis ekspertvurderinger. Regnskabsbekendtgørelsens §71 specificerer, at en kunde udviser "betydelige svaghedstegn" i betalingsevne såfremt 12-måneders PD overstiger 5 pct.

¹³ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 10, 19 og 22-23. En tilsvarende observation findes i EBA 2021-rapporten. Vi bemærker i den forbindelse IFRS 9-forordningens §B5.5.1: "In order to meet the objective of recognising lifetime expected credit losses for significant increases in credit risk since initial recognition, it may be necessary to perform the assessment of significant increases in credit risk on a collective basis by considering information that is indicative of significant increases in credit risk on, for example, a group or sub-group of financial instruments [...]". §5.5.4 specificerer yderligere, at: "In some circumstances an entity does not have reasonable and supportable information that is available without undue cost or effort to measure lifetime expected credit losses on an individual instrument basis. In that case, lifetime expected credit losses shall be recognised on a collective basis that considers comprehensive credit risk information." Se også EBA/GL/2017/06 punkt 98 og 100.

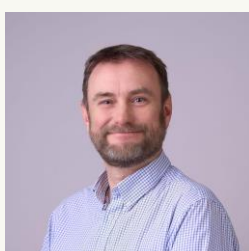
kreditrisikoen for en portefølje af finansielle aktiver med tilsvarende karakteristika.”

- Det er vores vurdering, at danske banker i betydeligt omfang anvender ledelsesmæssige skøn og manuelle justeringer til at tage højde for evt. manglende information på debitorniveau i stadietinddelingsprocessen. Vi bemærker i den forbindelse EBA-rapportens kommentar, at justeringernes ”midlertidige karakter” og den ”manglende governance relateret til deres anvendelse” gør, at disse ikke kan erstatte portefølgebaserede tilgange, som ”fortsat udgør det meste egnede værktøj til at imødegå manglende debitorspecifik information, som påkrævet af IFRS 9”.¹⁴

Jarl Sidelmann
Manager

+ 45 2973 6336
jarl@embsid.dk
 LinkedIn

Linus Emborg
Director

+ 45 2068 4068
linus@embsid.dk
 LinkedIn

Litteratur

- EBA/GL/2017/16, *Final report on guidelines on credit institutions' credit risk management practices and accounting for expected credit losses* (2017)
- EBA, *IFRS 9 Implementation by EU Institutions*, European Banking Authority (2023)
- EBA, *IFRS 9 Implementation by EU Institutions*, European Banking Authority (2021)
- Finanstilsynet, BEK nr. 1043 af 05/09/2017, bilag 10, *Vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko*
- Finanstilsynet, VEJ nr. 10161 af 28/11/2017, *Vejledning om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse*
- IASB, *Assessing when to recognise lifetime expected credit losses* (2013)
- PwC, *IFRS 9 impairment: significant increase in credit risk* (2017)

¹⁴ EBA, *IFRS 9 2023 Monitoring Report*, s. 22.